“ఇవ్వాళ పౌర్ణమి” అన్నాడు కొండూరి రామరాజు.

“అయితే రాత్రి తొమ్మిది దాటేకానే మనం వెనక్కొచ్చేది” అన్నాను నేను.

అప్పుడే తెల్లవారింది. పల్లెగాలి పీల్చుకుంటా యానాం ఫెర్రీ రోడ్డు మీంచి నడుచుకుంటా రేవు దగ్గరున్న కుంచనపల్లి సుబ్బారావు హోటల్ దగ్గర కొచ్చాం. “పెసరట్టు రడీ అయ్యిందాండీ?” ఆ హోటల్లో మనిషి నడిగేడు రామరాజు.

“పిండిరుబ్బాలి... ఇంకో అరగంట పడద్దండీ” అన్నాడా మనిషి.

“అయితే అలాగ రేవులో కెళ్ళొస్తాం... అల్లప్పచ్చుడి చాలా బాగుండాలివ్వేళ” అనేసి నా వేపు తిరిగి పదమన్నాడు రామరాజు.

మేం నడుస్తున్నాం ముందుకి. మీరాసాహెబ్ దర్గా పక్కనే నడింపల్లి అశోక్‌రాజుగారి గౌతమీబార్ (ఆ చిన్న బ్రాందీకొట్టు పేరు), వెల్డింగ్‌షాపూ, అద్దంకోరి కిళ్ళీకొట్టూ, దూలిపూడి సీతారామయ్య కిళ్ళీకొట్టూ మూసేసి ఉన్నాయి. ఫంట్ ఎక్కి అవతలి ఒడ్డుకి వెళ్ళడానికి ఆటోల్లోంచి, టూ వీలర్స్ మీంచీ, అంబాసిడర్లు, మారుతీవేన్‌ల్లోంచీ దిగుతున్నారు జనం. రామరాజూ నేను గోదావరి గట్టుకి ఎడం పక్కనున్న కొబ్బరితోటలో నడుస్తున్నాం. చెట్లమీంచి దించిన కొబ్బరిబొండాల గెలలు రెండెడ్ల

బళ్ళ మీద వేసుకెళ్తున్నారు. తోటమధ్య నిన్నెప్పుడో ఇటిక కాల్చినట్టున్నారు. చల్లారిన ఇటుకని ఒడ్డున ఆగున్న నావలోకి మోస్తున్నారు. రాత్రంతా గోదావరిలో చేపల వేటకెళ్ళిన నావలు వెనక్కి తిరిగి వస్తున్నాయి. లాంచీల జాడ మట్టుకి ఎక్కడా కనపడ్డం లేదు. దూరంగా నీళ్ళలో వెళ్తున్న ఇంజను నావ మనిషి "ఏవండీ రాజుగారూ బాగున్నారా?" అని అరుస్తా పలకరించేడు రామరాజుని.

అతనికి సమాధానం చెప్పేక నా వేపు తిరిగిన రామరాజు "అతని పేరు గంజా సీతారావుడు. మనకి తెల్సులే" అంటా దూరం నించి వస్తున్న ఇంకో ఇంజను నావని చూపిస్తా "అది విత్తనాల అబ్బులు నావ. సినిమా వాళ్ళు ఇక్కడి కొస్తే ఎక్కువగా ఇతని నావనే వాడతారు" అన్నాడు.

ఇంకొంచెం దూరం నడిచిన తర్వాత "చావు బందలంక తెల్సా. చుట్టూ నీళ్ళు మధ్యనున్న లంకలో ఊరు. నువ్వు మళ్ళీ వచ్చినప్పుడు ఓ ట్రిప్పు వెళ్ళొద్దాం" అన్నాడు.

గాలి మంద్రంగా వీస్తుంది. సూర్యుడు పైకి లేస్తున్నాడు. ఆ వెలుగులో చూస్తుంటే ఎడం పక్కంతా గోదావరి, కుడిపక్క పచ్చటి చెట్లూ పొదలూ పాదులూ. అందులో ఆకుపచ్చ, లేతపచ్చ, ముదురుపచ్చ, ఏ పక్క చూసినా పచ్చదనమే. మొత్తమంతా పచ్చదనమే. మొకం మొత్తే పచ్చదనం. "పద ఆ సుబ్బారావు హోటల్లో మనిషి చెప్పిన టైమయ్యింది" అన్నాడు. గట్టు దాటుకుంటా హోటలు ముందుకొచ్చేసరికి ఫలహారాలారగిస్తున్నారు జనం. వాళ్ళ మధ్యలోంచి లోపలికెళ్తే పెనం మీద కాల్తున్న పెసరట్ల మీద ఉల్లిపాయముక్కలూ పచ్చి మిరపకాయ ముక్కలూ అల్లం జీలకర్రా జల్లేక చుట్టూ ఆవునెయ్యేసి ఒకో అట్టు తిరగేస్తుంది ఒక ఆడమనిషి. కమ్మటి వాసన. ఒక కుర్రోడు ఆవిర్లొస్తున్న ఇడ్లీల వాయ తీస్తున్నాడు. పన్నెండేళ్ల పిల్ల రోట్లో రుబ్బిన అల్లం పచ్చడి అల్యూమినియం దాకలోకి లాగుతుంది. జనం పెరగడంతో ముందేసిన బల్లలమీద కూర్చోడానికి చోటు దొరక్క నిలబడే నేతి పెసరట్లూ, వేడి ఇడ్డెన్లూ తిని, మీగడేసిన త్రీ రోజెస్ స్ట్రాంగ్ టీ తాగి డబ్బులిచ్చి బయటికొచ్చేం.

కొంచెం ముందుకి నడిస్తే కనిపించింది పులుపు తాతారావు కిళ్ళీకొట్టు. పాత పాటలు ఇష్టవనుకుంటాను అతనికి. ఈ మధ్య రిలీజ్ అయిన ఘంటసాల, నాగేశ్వర్రావు హిట్‌సాంగ్స్ కేసెట్టు తెగ మోగిపోతుంది. నీలికురుల వన్నెల జవరాలా... పాట ఎప్పుడు విన్నా ఏవో తియ్యటి జ్ఞాపకాల్లోకి వెళ్ళిపోతాం. అలాంటిది మనిషిని కుదిపేసేలా గాలి వీస్తున్న ఈ గోదారి వడ్డున వింటుంటే వెనకటి రోజుల్లోకెళ్ళిపోయేను. అక్కడో పేకెట్ సిగరెట్లు కొనుక్కున్న రామరాజు దగ్గరకొచ్చేరు లెక్కల గణపతిగారు. ఆయన యానాం స్కూల్లో మేష్టరేగాకుండా స్టేజి నటుడు కూడానట. స్కూలయ్యేక ఊళ్ళో కట్టిన షిర్డీ సాయిబాబా గుళ్ళో ఎక్కువసేపు గడుపుతున్నాడట. నన్ను చూసి "ఈయనెవరు?" అన్నాడు.

"నా బాల్య మిత్రుడు. కొన్నాళ్ళపాటు ఇక్కడుందామని వచ్చేడండి మెడ్రాసు నించి. ఈడికి గోదావరంటే ఇష్టం లెండి" అంటా చెప్పేడు.

వాళ్ళతో అదీఇదీ మాటాడుతుండగానే ప్రశాంతంగా ఉన్న వాతావరణంలో మార్పొచ్చేసింది. నల్లటి మబ్బుల్తో మూసుకుపోయింది ఆకాశం. తూర్పు గాలులు సుళ్ళు తిరుగుతూ వీస్తున్నాయి. అలా కాసేపు

గడిచిందో లేదో వచ్చిన మబ్బులు వచ్చినట్టే వెళ్ళిపోయాయి. గాలి ఆగిపోయింది. మళ్ళీ మామూలే. గోరువెచ్చటి ఎండ. నీలం రంగు ఆకాశం.

టైము పదకుండు దాటేసింది.

"ఇవ్వేళంతా ఈ రేవులోనూ అవతలి రేవులోనూ గడుపుదామని వచ్చేం. మరి వెళ్తావండి" అన్నాడు రామరాజు.

ఇద్దరం దిగువలో కొచ్చేసరికి గోదావరి ఒడ్డున నీళ్ళలో తేల్తున్న ఆ ఫంట్ మీద రాజహంస అని రాసుంది. అంత పెద్ద ఫంట్‌ని నేనెప్పుడూ చూడలేదు. బహుశా గోదావరి పుట్టిన త్రయంబకం నించి ఇక్కడి వరకూ ఇంత పెద్ద ఫంట్ ఎక్కడా ఉండి ఉండదేమో. చాలా పవర్‌ఫుల్ ఇంజనుతో ఉన్న ఆ ఫంట్ మీద రకరకాల జనం. సైకిళ్ళు, మోటారు సైకిళ్ళు, అంబాసిడర్, మారుతీ, జెన్ రకరకాల కార్లు. కొందరయితే రోడ్డు మీంచి సరాసరి ఫంట్ మీదికెక్కేసి డ్రైవింగ్ సీట్లోంచి దిగడం లేదు. కాకినాడ హోల్‌సేల్ కొట్లో పిండీ నూనే కొనుక్కోడానికి అటుపక్క పల్లెటూళ్ళనించి టూ వీలర్ మీదొచ్చిన ఒక షావుకారు పెరిగిపోతున్న రేట్ల గురించి మారిపోతున్న కాలం గురించీ ఒకటే మాటాడ్తున్నాడు. తాళ్ళరేవులో రొయ్యల సీడ్ కొని అవతలొడ్డు కెళ్తున్న ఒక రాజుగారు వింటున్నాడు.

ఇంకా రకరకాల జనం ఎక్కుతున్నారు. వాళ్ళ కబుర్లలో రకరకాల కథలూ వ్యధలూ కష్టాలూ నష్టాలూ ఇష్టాలూ నిష్టూరాలూ నిందలూ అపనిందలూ నీలాపనిందలూ ఇలా ఒకటేంటి వంద.

బయల్దేరింది రాజహంస.

కుడిపక్కనున్న కోటిపల్లి మీంచీ, ఎడం పక్కనున్న ధనియాలతిప్ప నించీ వీస్తున్న గాలి ఉధృతంగా వుంది, అద్భుతంగా ఉంది. ఏ మలినంలేని గాలి. చెంపల్నీ, శరీరాన్ని హెయిర్‌డ్రై వేసిన జుట్టునీ తాకుతా పోతుంది.

సరంగు గంజా శ్రీను చిరంజీవి పాటలు పెట్టేడు. టేపు బాగా అరిగిపోవడంతో పాట శృతి మారిపోయింది. బాలసుబ్రమణ్యంగారి ఓకల్‌కార్డ్సుకి తేడా చేసినట్టుంది టోను.

చుట్టుతిరిగి వెళ్తుంది రాజహంస.

"తిన్నగా వెళ్ళొచ్చు కదా?" అంటే, "అదంతా మెరక. అలాగెళ్తే ఫంటు కిందున్న ఫేన్లకి ఇసక తగిలేస్తదండి" అన్నాడు ఇంకో సరంగు అయిన పెసింగి సత్యనారాయణ.

ముందుకెళ్తున్న మాకు నిండా జనాన్ని నింపుకుని ఎదురొచ్చింది ఇంకో ఫంట్. "దాని పేరు కూడా రాజహంసే నంట. బహుశా బాపూ రమణల అందాలరాముడు సిన్మా చూసి పెట్టుంటారు ఈ పేర్లు... పందెం" అన్నాడు రామరాజు.

హాయిగా జాయ్‌జాయ్‌గా ముందుకెళ్తుంది మేమెక్కిన రాజహంస. జనం మధ్యలో కొచ్చిన ఒక ముసలాయన చేతిలో ఉన్న కాకీ సంచిలోంచి జంతికల్నీ, కొబ్బరి ఉండల్నీ తీసి మాకు చూపిస్తా "తీసుకోండి బాగుంటాయి... పెద్ద రేటేం గాదండి" అంటున్నాడు.

వాళ్ళది ముమ్మిడివరమంట. కొడుకులు చూడకపోడంతో ఈ వయసులో భార్య ఈ వస్తువులన్నీ చేసి ఇస్తుంటే ఈ ఫంట్ ఎక్కి అమ్ముకుంటున్నాడంట ఆయన. "ఈ గోదారితల్లే... మాకింత ముద్ద పెడ్తుంది బాబూ!" చాలా బాధగా నీరసంగా ఆయన అంటుంటే జాలేసింది.

కాస్సేపయ్యింది. రాజహంస ఎదుర్లంక రేవులో కొచ్చింది .

మేం ముందు దిగాలంటే మేం ముందు దిగాలని పోటీ పడతా ఫంట్ మీంచి ఒడ్డు మీదకి దూకుతున్న జనం, ఆగి ఉన్న అమలాపురం బస్సు దగ్గరకీ ఆటోల దగ్గరకీ పరుగెడ్తున్నారు. మోటారు సైకిళ్ళవాళ్ళు వాటిని స్టార్ట్ చేసుకుని ఐ.పోలవరం వేపు వెళ్ళేవాళ్ళు తిన్నగా, అమలాపురం వెళ్ళేవాడు కుడిపక్కగా వెళ్తున్నారు. ఇక దిగిన కార్లూ వేన్లూ కూడా అంతే. ఆ జనం మధ్యలో కొచ్చిన ఎక్సైజు పోలీసులు యానాం నించి లిక్కరు స్మగుల్డు చేసే జనం ఎవరన్నా వున్నారా అని తనిఖీ చేస్తున్నారు. ఫంట్ ఇలాగ ఖాళీ అయ్యిందో లేదో అటుపక్క కెళ్ళే జనంతో అయిదు నిమిషాల్లో నిండిపోయింది. అది చూసిన కొండూరి రామరాజు "ఈ రాజహంస నిత్యం ఒక నిండు గర్భిణీ. మా తల్లి అందర్నీ అద్దరికి చేరుస్తుంది" అన్నాడు.

ఏ పక్కకి చూసినా పచ్చదనమే. ఎండిన చిన్నముక్క కనపడ్డం లేదు. రేవుకి కుడిపక్కనున్న కనకదుర్గ గుడి దగ్గర కెళ్ళేం. చల్లగా వీస్తుంది గోదావరి గాలి. గుడిలో అమ్మవారి ముందు దీపాలు ఇంకా వెలుగుతున్నాయి. ఆ గుడిని నావల సంఘం, యువజన సంఘం, రేవులో వర్తకసంఘం వాళ్ళంతా కల్సి కట్టుకున్నారంట. ముదునూరి సత్యనారాయణరాజుగారి భార్య సూరమ్మగారు మైక్‌సెట్ ఇచ్చేరంట. అక్కడ కాస్సేపు కూర్చున్నాక రేవుని ఆన్చి ఉన్న మన్యం నారాయణరావుగారి కాఫీ హోటల్లో కెళ్తే సీవండి పళ్ళాల్లో పెసర పొణుకులూ మసాలా వడలూ పకోడీలూ లాంటివి పెట్టి ఉన్నాయి. జనంతో ఒకటే రద్దీగా ఉంది హోటలు. టీ తాగేక ఆ నారాయణరావు దగ్గరకెళ్ళిన రామరాజు "మేం ఫలానా అండీ. సాయంత్రం దాకా ఈ రేవులో ఉందామని వచ్చేం. మధ్యాన్నం భోజనం దొరుకుద్దాండీ మీ హోటల్లో" అనడిగేడు.

"మా ఒటేల్లో ఒకప్పుడు భోజనం పెట్టేవాళ్ళవనుకోండి. ఇప్పుడు మానేసేవండీ" అన్నాడాయన.

బయటికొచ్చి ఆ హోటలు అవతలున్న గాలి వెంకటేశ్వర్లు హోటల్లో కెళ్ళేం. అక్కడకూడా రద్దీగానే వుంది.

రామరాజు అడిగితే "మా హోటల్లో భోజనం ఉండదండి. ఎక్కడ్నించో వచ్చేం అంటన్నారు గాబట్టి మీ కోసం ఏర్పాటు చేస్తాం. ఎంతమందీ?" అన్నాడు వెంకటేశ్వర్లుగారు.

"ఇద్దరమే" అని చెప్పి బయటికొచ్చేం.

మరచాని ఏసు బ్రాంచి సైకిలు షాపు దగ్గరా, గాదిరాజు వెంకటపతిరాజుగారి టెలిఫోన్ బూత్ దగ్గరా తెలిగొండి సత్తిబాబు కిళ్ళీకొట్టు దగ్గరా జనం. జంపన మధురాజుగారి కిళ్ళీకొట్టు దగ్గరైతే ఎక్కువమందున్నారు. రేవులో బంకు లేకపోవడంతో పెట్రోలు కూడా అమ్ముతాడట మధురాజు. అతనమ్మే ఆ పెట్రోలు ఆటో వాళ్ళు ఎక్కువ కొంటారంట. ఇంకా కొండేపూడి శ్రీనివాసరావు టైలరింగ్ షాపూ, రామవరపు సత్యన్నారాయణ మంగలిషాపు, రాచకొండ సుబ్బారావు కిరాణా అండ్ కూరగాయల కొట్టూ, కట్టా నర్సిమ్మూర్తి కిళ్ళీ అండ్ కిరాణా కొట్టూ ఉన్నాయక్కడ. ఎక్కడ చూసినా నదిలో జలంలాగ జనం. ప్రతి మనిషిలోనూ హుషారే. వాళ్ళ అరుపుల్తో పాటు ఆటోల్లో జనం కేకలు, అద్దెకి నిలబెట్టిన పాత అంబాసిడర్ కార్ల హారన్లు. మధ్యలో ఒకటీ అరా పాతకాలం జట్కాబళ్ళ ముసలిగుర్రాల సకలింపులు, తిరునాళ్ళలో వాతావరణం కంటే గొప్పగా ఉందక్కడి వాతావరణం.

గాలి వెంకటేశ్వర్లు హోటల్లో గోదావరి తల్లిని చూస్తా చక్కటి భోజనం చేసి బయటికొచ్చేం.

ఎత్తైన ఏటిగట్టు మీంచి దిగువకొచ్చి ఆగిన ఒక ట్రాక్టరు వెనక తొట్టిలోంచి దిగేరు పెళ్ళి జనం. ఎక్సైజు పోలీసుస్టేషన్లోకి చిలకజోస్యం వాడ్ని పిల్చిన కానిస్టేబులు చిలకతో కార్డు తీయిస్తున్నాడు. ఈలోగా దేవుడి ఊరేగింపు వచ్చింది. దేవుడి ఉత్సవ విగ్రహం ఉన్న పల్లకిని ఎడాపెడా ఇద్దరు బోయీలు మోస్తున్నారు. ముందు ఆముదం కాగడా పట్టుకుని ఒక మనిషి. విగ్రహాల పక్కనే నడుస్తా పూజారీ రేవుదాకా వచ్చేకా వెనక్కి తిరిగిన పల్లకీ ఏటి గట్టెక్కి ఊళ్ళో కెళ్ళిపోయింది.

ఆ సందట్లో పడ్డ మాకు తెలీకుండానే సూర్యాస్తమయమైపోయింది.

ఎదుర్లంక రేవు ఒడ్డున నిలబడ్డ మా ఎదురుగా ఉన్న తూర్పునించి సుళ్ళు తిరుగుతా వీస్తుంది చల్లటిగాలి. గుండ్రటి చంద్రుడు వెలిగిపోతా వచ్చేడు ఆకాశంలోకి. *వెండివెన్నెల జాబిలీ నిండు పున్నమిరాతిరీ...* పాట గుర్తొస్తుంది. ఆ దుర్గమ్మగుడి అరుగుమీద కూర్చుని ఆ చంద్రుడ్నే చాలాసేపు చూసిన తర్వాత "బయల్దేరదాం ఫంట్ ఆఖరి ట్రిప్పంట" అన్నాడు రామరాజు.

మళ్ళీ మామూలే, రాజహంస నిండా జనం. కార్లూ, వేన్లూ, కెనటిక్ హోండాలు, స్ప్లెండర్లూ మామూలు సైకిళ్ళు. మమ్మల్ని ఆనుకుని నిలబడ్డ ముసలాయన్ని పలకరించేడు కొండూరి రామరాజు. వాళ్ళూరు పిఠాపురానికి ముందు తగిలే చిత్రాడ అంట. వాళ్ళమ్మాయిని కాట్రేనికోన ఇచ్చేరంట. డెలివరీకి తీసుకెళ్తున్నారంట. తాటిపాక

నించి బయల్దేరిన ఆ నల్లటి సిల్కుచీర అమ్మాయి పేరు ఈశ్వరి. పెద్దాపురం వెళ్తుందంట, పెదవలస నివాసి అయిన ధనలక్ష్మి (అతని పేరు) అనాతవరం అవతల ఆక్వాకల్చరు చేస్తున్నాడంట. కూతుర్ని కాకినాడలో అచ్యుతాపురం గేటు దగ్గర ఇచ్చేడంట. ముండ ఇంద్రపాలెం బ్రిడ్జి డౌన్లో ఉందంట. ఇద్దర్నీ చూడ్డానికి వారానికి ఒకరోజు కేటాయించుకున్నాడంట. ఆళ్ళని చూడ్డంతో పాటు రిలీజు బొమ్మలు కూడా చూసేస్తాడంట. ఆ ధనలక్ష్మి మాటాడ్తుంటే "ఆల్రెడీ బిగించినట్టున్నాడు" అన్నాడు రామరాజు. మధ్యలో కొచ్చిన పొద్దుటి ముసలాయన "చేగోడీలూ చల్లగుత్తులూ బాగుంటాయి తీసుకోండి" అంటున్నాడు. నీటి మీద మంచుపొగలు మెల్లమెల్లగా లేస్తున్నాయి. అంచున కూర్చుని చంద్రుడ్ని చూస్తుంటే దుర్గమ్మ గుడి స్పీకర్లోంచి *నీ వుండేదా కొండపై నేనుండేది నేలపై...* అన్నపాట గాలిలో కల్సి వినిపిస్తుంది.

*

యానాం రేవులో ఆగింది రాజహంస. దిగిన జనం గట్టుమీద ఆగున్న బస్సు దగ్గరకీ ఆటోల దగ్గరకీ టాక్సీల దగ్గరకీ పరుగెడ్తున్నారు. టూ వీలర్సూ ఫోర్ వీలర్సు వాళ్ళు దిగడానికి ఒకటే హడావుడి చేస్తున్నారు. నడింపిల్లి ఆశోక్‌రాజుగారి గౌతమీబారు గోల్డెన్ ఎంటర్‌ప్రైజెస్ అనే ఇంకో చిన్న బ్రాందీ కొట్టు జనంతో వెలిగి పోతున్నాయి. అక్కడ మూగి తాగుతుంది యానాం వూళ్ళో జనం కాదు. గోదారవతల కొమరగిరి, ముమ్మిడివరం, మురమళ్ళ, అనాతవరం, ఇటువేపు కాకినాడ, తాళ్ళరేవు ప్రాంతాల్నుంచి అటు కోలంకా, కుయ్యేరూ, ద్రాక్షా రామం, రామచంద్రపురం ప్రాంతాల్నుంచి వచ్చిన జనం. బ్రాందీకొట్ల ముందు బజ్జీలూ పొణుకులూ గారెలూ వేసే నాగేశ్వర్రావు చాలా హుషారుగా ఉన్నాడు. కాస్త దూరంగా పిడత కింద పప్పు బండి సత్తిబాబు బిజీగానే ఉన్నాడు. రకరకాల లైట్లతో రిలీజైన సినీమా పాటల్తో ధగదగా మెర్సిపోతున్నాయి పొద్దుట మూసి ఉన్న కిళ్ళీ కొట్లన్నీ.

ఆ పౌర్ణమిరోజు, ఆ వెన్నెల్లో, ఆ చల్లగాలిలో దూరంగా వెలుగు వెన్నెల గోదావరిలో అలల మధ్య అక్కడక్కడా ఇళాయిబుడ్లు తగిలించుకున్న వేటనావలు, మిలమిలా మెరుస్తున్న అవతలొడ్డు దీపాలు. అర్ధరాత్రి దాటేదాకా అక్కడే గడిపి వెన్నెల్లో సాగుతున్న మా నీడల్ని మేమే చూసుకుంటూ ముందుకెళ్ళిపోయాం.

ఆ తర్వాత కొన్నాళ్ళు ఆ ప్రాంతాన్నుంచి వెళ్ళిపోయాను.

2

1-10-2002 రోజున యానాం ఎదుర్లంక బ్రిడ్జి ఓపెనయ్యిందని పేపర్లో చదివేను. టీవీల్లో చూసేను.

కొండూరి రామరాజు పెద్ద ఉత్తరం రాశాడు. రూటు బస్సులు పడ్డాయంట. కొబ్బరి ఉత్పత్తులూ, కూరగాయలూ, ధాన్యాల ఎగుమతులు ఇప్పుడు చాలా సులువైపోయిందంట. వ్యాపారపరంగానూ విద్యాపరంగానూ చాలా అభివృద్ధి చెందబోతుందంట కోనసీమ ప్రాంతం. ఇలాగ ఎ.క.ఇ. బాలయోగి వారధి వల్ల ఎన్ని లక్షలమందికి ఎన్నెన్ని ఉపయోగాలో చాలా వివరంగా రాశాడు.

కొన్నాళ్ళకి ఒక పని మీద యానాం ప్రాంతాలకి వచ్చిన నేను రామరాజుతో కల్సి రేవులో కొచ్చేను.

ఒకప్పుడు జనంతో ఒకటే సందడిగా ఉన్న రేవు ఇప్పుడు ఖాళీగా పోల్చడానికి వీల్లేకండా ఉంది. కొట్లన్నీ చాలా వరకు మూసేసి ఉన్నాయి. నడింపల్లి అశోక్‌రాజుగారు ఫేమిలీతో అన్నవరం వెళ్ళొస్తుంటే యాక్సిడెంటులో పోయేరంట. ఆ రాజుగారు పోయిన వార్త తెల్సినప్పుడు రేవులో పెద్దోళ్ల కంటే చంటిపిల్లలు ఎక్కువగా ఏడ్చేరంట. గుమస్తా హరనాధరాజు టిక్కెట్ల పాక పీకేసేరు. గంజా నాగూరు ఇంజను నావ ఏదో లోడేసుకుని కోటిపల్లి వేపెళ్తుంది. బేరాల్లేక రావుడి ముసలి గుర్రబ్బండి నీరసంగా నిలబడుంది. రావిచెట్టు కిందున్న ఆంజనేయస్వామి భుజం మీద వాలి అరుస్తున్న మాలకాకీ ఉన్నట్టుండి ఎగిరిపోయింది. కట్టా వెంకటేశులు నావ మాటాడుకుని అవతలున్న ఎదుర్లంక ఒడ్డు కెళ్ళాం.

ఎదుర్లంక రేవుతో పోలిస్తే యానాం రేవు చాలా నయం. ఒకప్పుడు చాలా షాపులున్న కొన్ని చోట్ల పాకలు పీకెయ్యడంతో దుక్కు దున్నేశారు ఆ స్థలాలు గల రైతులు. కొందరు వ్యాపారస్తుల దుకాణాలు మట్టుకి ఖాళీగా అలాగే ఉన్నాయి. ఇంకొందరు బ్రిడ్జి మీది కెళ్తే తక్కినవాళ్ళు చెల్లాచెదురై పోయేరంట. రాజహంసలు ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయేయంట. వాటిని నడిపిన సరంగుల చిరునామాలు ఎవరికీ తెలీదంట.

3

చెట్టుకీ పుట్టకీ పోయిన జనం ఏదో ఓ దారి చూసుకుని ఏదో ఓ చోట ~~ఈ~~ పాటికి సెటిలై ఉంటారని ఆశపడ్తున్న నేను పడే... అసలు బాధ ఏంటంటే-

ఒకానొక అనుభూతి దూరమైపోయిందనీ... వెన్నెల మైదానంలో తెల్ల ఏనుగు మీద షికారు కెళ్తుంటే సుళ్ళు తిరుగుతా వీస్తున్న పాపికొండల గాలులూ, ఆగాగి ఊగుతున్న అడవి సంపెంగలూ, పసిపిల్లల నవ్వుల్లా రాల్తున్న పారిజాతాలూ నాజూగ్గా నన్ను పలకరించినప్పటి అనుభూతి దూరమైపోయిందనీ... ఆ వెన్నెల మరకల్ని చూసుకుంటూ చేసిన ఆ గోదావరి ప్రయాణం మళ్ళీ కనబడకుండా పోయిందనీ... మాతల్లి గోదారిలో ఆ దారి మూతబడిపోయిందనీ... ఆ గాలిలో కల్సి నాకు మాత్రమే వినిపించిన ఒకానొక గంధర్వగానం శాశ్వితంగా మూగబోయిందనీ.

స్వాతి సపరివారపత్రిక